

Oponentský posudek na bakalářskou práci Jitky Benediktové: Floristicko-fytogeografická studie nejj jižnější části Plánického hřebene

Bakalářská práce Jitky Benediktové je celkově tvořena 57 stranami textu a je přehledně a logicky členěna do 11ti kapitol. Úvodní kapitoly tvoří popis studovaného území z různých úhlů pohledu. Metodika práce se zdá být vesměs vyčerpávající, ale věty typu „území jsem se snažila projít celé“ by se v odborné práci objevovat neměly, jelikož z podstaty věci toto tvrzení nemůže být nikdy pravdivé (viz obr. 3 – mapka prošlých tras). Výsledky floristického průzkumu jsou zpracovány klasickým stylem – seznam lokalit – seznam druhů s odkazy na čísla lokalit. Velmi oceňuji však také paralelně zpracovaný „moderní“ (a lépe využitelný) přístup, k výsledkům, kterým je zanesení hranic všech 116ti lokalit do formátu digitální vrstvy (*.shp) a doplnění dalších charakteristik vázaných k tomuto zákresu (atributové tabulky). Tímto způsobem lze také velmi efektivně data vizualizovat a dále s nimi v budoucnu pracovat. Dále byly bodově vyznačeny také vybrané druhy v prostředí GIS. Studentka sice uvádí v metodice (str. 20), že vytvořila pro každý druh samostatnou GIS vrstvu a atribut. tabulku. Na přiloženém DVD existuje jen digitální vrstva pro 32 vybraných vzácných či jinak zajímavých druhů. Studentka na vymezeném území našla za jediný rok průzkumu poměrně velké množství druhů (476), které determinovala sama či za pomoci školitele (konzultanta) a je ocenitelné, že většinu kritických skupiny si nechala determinovat od externích specialistů.

Text práce je celkově psaný nepříliš jednotným stylem a jsou zde patrná vynechaná slova či místy absence citací (především v diskusi). Při pročítání práce jsem však ocenil téměř absenci pravopisných chyb v textu a naprosté minimum překlepů v latinských názvech taxonů. Za další významný klad práce považuji zanesení nálezových floristických dat do databáze a herbářovou dokumentaci řady nalezených rostlin. Do budoucna se využitelnost dat v databázi jistě zúročí, v případě jejich napojení do některé z „aktivních“ stávajících databází např. jihočeská nálezová databáze, či nová webová databáze provozovaná AOPK ČR.

Bohužel úroveň práce značně snižuje velká řada faktických i formálních nedostatků, které nelze přehlédnout. Má-li se práce zabývat fytogeografickými vazbami mezi fytochoriony, jak název práce naznačuje, tak bych čekal v úvodních kapitolách nějaká bližší podrobnější specifika těchto fytochorionů zejména Plánického hřebene a nějakou interpretaci Skalického charakteristik (diagnóz) fytochorionů uvedenou v prvním díle Květeny ČR (Skalický 1988).

V úvodních rešeršních kapitolách bych měl důraznou výtku k použité literatuře. Studentka použila především encyklopedickou literaturu jako je edice BASET či Chráněná území ČR, kterou v práci autorka také cituje. Informace v encyklopediích jsou však převzaty z primárních zdrojů, které by se neměly opomíjet. Nemám nic proti citování Internetových odkazů, ale např. citování potenciální přirozené vegetace ČR jako www.geoport.cz namísto kolektivu autorů pod vedením Dr. Neuhäuslové, kteří ji vytvářeli, mi nepřipadá vhodné stejně jako hydrologii oblasti citovat z [www.stranek.mestyste.kolinec](http://www.stranek.mestyste.kolinec.cz). Skutečnost, že některé kapitoly jsou na charakter práce až příliš detailní (geologie), je spíše otázka názoru.

Zcela nerozumím smyslu kapitoly 2.7 Vegetace (str. 12). Pod uvedením „Ve studovaném území byly nalezeny následující typy porostů“ studentka uvádí 6 svazů luční vegetace se stručnou charakteristikou, které zřejmě autorka (?) zaznamenala v zájmovém území. Jednak nevím, proč je tento blok uveden v úvodních kapitolách Popis studovaného území nikoli ve výsledcích. Po přečtení této kapitoly jsem nabyl dojmu, že se studentka pohybovala pouze na lučních stanovištích. V tomto případě by se toto mělo zřejmě objevit v cílech či názvu práce. Po přečtení seznamu nalezených druhů jsem však nabyl dojmu, že zde autorka pouze vypsala luční svazy uvedené v práci Chytrý et al. 2007 a ostatní vegetaci zanedbala. Dle zaznamenaných druhů tu jistě chybí – uvedu namátkou vegetace rašelinných luk, vegetace mokřadů či lesní a ruderalní vegetace. Logické a pro navazující magisterskou práci by mi přišlo velmi přínosné uvést kapitolu vegetace ve výsledcích s přehledem vegetačních jednotek

(alespoň dle Katalogu biotopů ČR), které byly na území skutečně zaznamenány. K vegetaci bych rád studentce ještě připomenul, že vegetační jednotky druhy nehostí, ale jsou jimi tvořeny.

Akronym herbáře katedry botaniky Přírodovědecké fakulty JU „CBFS“ není ani nemůže být uveden v Index Herbariorum (Vozárová & Surový 2001 [správně Sutory!]) jak uvádí v metodice studentka, jelikož akronym CBFS je mladšího data než tato publikace.

Podle čeho autorka hodnotila rostliny invazní (metodika str. 19)? Subjektivně? Pochopitelné by mi přišlo, kdyby autorka porovnála seznam zaznamenaných druhů se seznamem nepůvodních druhů ČR (viz Pyšek et al. 2002), kde jsou jednotlivé druhy kategorizovány na naturalizované, invazní atd., a tuto skutečnost uvedla v metodice. Na základě čeho považuje autorka za neofyty druhy: *Veronica arvensis*, *Fumaria officinalis*, *Geranium pusillum*, *Anagallis arvensis* či za archeofyt *Potentilla anserina*, *Plantago lanceolata*, *Galeopsis tetrahit*? (diskuse str. 46)

V práci mi chybí souborné srovnání s údaji z kartotéky V. Skalického. Představoval bych si vedle výčtu nalezených druhů autorkou sloupeček s údaji, zda-li ten či onen druh Skalický z území také uvádí či nikoliv, případně které druhy našel a autorka nikoliv. Bez tohoto souborného porovnání nelze o úbytku druhové diverzity či dalších aspektech více než jen spekulovat. Lze z výpisů Skalického záznamů zjistit, kolik druhů na sledovaném území Skalický zaznamenal? Při porovnávání současných výskytů druhů s údaji Skalického je jistě nic neříkající tvrzení „Skalický udává dvě lokality“, když autorka nenapíše ani jaké (např. str. 36). Floristické srovnání se Skalickým by si jistě také zasloužilo obsáhlejší komentář v diskusi. Dále bych si vzhledem k porovnání fytogeografie území představoval nějaké srovnání s oblastí Brd. Neexistuje nějaká floristická práce z této oblasti?

I přes avizované sjednocení nomenklatury taxonů v práci podle Klíče ke květeně ČR (Kubát et al. 2002), se v práci nacházejí jména, která nejsou v souladu s Klíčem, jako je: *Melandrium album*, *Gentianella ciliata*, *Deschampsia flexuosa*, *Senecio nemorensis*, *Sarothamnus cytisus*, *Stellaria uliginosa*, *Swida sanguinea* či *Gentianella bohemica*. U hořečku časného to navíc vypadá (str. 18 poslední dva odstavce), že autorka považovala *Gentianella bohemica* a *Gentianella praecox* subsp. *bohemica* za různé taxony nebo celý jeden odstavec je v jiné modifikaci v práci uveden dvakrát. Velkou neznámou mi je *Tragopogon pragensis* (seznam druhů str. 33). Je to překlep taxonu *T. pratensis* nebo se jedná o taxon jiný?

Proč si autorka myslí, že *Geranium phaeum* je invazní nebo expanzní druh? Druh byl v území nalezen pouze na jediné lokalitě – já bych jej zde označil spíše jako druh s druhotným výskytem.

Není pravda, že *Impatiens glandulifera* se na Šumavě vyskytuje hojně, jak tvrdí autorka (str. 41), ani to citovaný pramen (Procházka 1998) neuvádí. Druh je možná hojnější v Pošumaví. Sám znám z území Národního Parku Šumava pouze jedinou lokalitu.

Je zajímavé, že studentka považuje synantropní vegetaci, jako jediný typ vegetace nacházející se na studovaném území, který je podmíněný činností člověka (str. 46 – diskuse). Mohla by studentka uvést příklady vegetace, které nejsou v jejím zájmovém území podmíněny činností člověka?

V Metodice chybí typ souřadného systému použitý u zeměpisných souřadnic – předpokládám WGS-84 a digitální vrstvy jsou na bázi S-JTSK?

Bakalářská práce je příkladem vynikajícího sběru a zpracování floristických dat, kterou však poněkud zastíňují formální nedostatky prezentace získaných dat. I přes obsáhlejší množství nalezených formálních nedostatků si myslím, že bakalářská práce by měla především sloužit k tomu, aby se studenti v daném oboru naučili co nejvíce praktických znalostí a zkušeností. Studentka splnila cíle své bakalářské práce, ze zaznamenaných

formálních nedostatků by se však měla poučit do zpracování navazující práce magisterské. Vzhledem k povaze výše uvedených výtek navrhuji hodnocení velmi dobře.

Obecně bych rád ještě zmínil, že výstupy takto směřovaných floristických prací by se neměly omezovat pouze na „teoretickou“ floristiku, ale i na využití výsledků v praxi (pro ochranu přírody). Z tohoto pohledu by však bylo nezbytné studenty směřovat také k vegetačnímu hodnocení lokalit a vyhodnocení pozitivních či negativních aspektů u lokalit s významnými druhy a zhodnocení relativní početnosti populací těchto druhů. Je jistě škoda, abychom museli např. za dalších 30 let konstatovat, že všechny zajímavé lokality zanikly – zarostly náletem či třtinou křovištní i když se o nich v podstatě „vědělo“. Nástroj digitální vrstvy (GIS) tuto informaci elegantně a využitelně předá příslušným orgánům ochrany přírody, které tuto technologii v současné době hojně využívají.

V Telči 17. 4. 2008, Libor Ekrt

Příloha:

libor ekrt

Na konci tohoto posudku uvádím informativní formou další formální nedostatky zaznamenané oponentem, které by měly sloužit pro vylepšení dalších prací studentky. Drobné překlepy jsem opravil přímo do rukopisu práce.

V seznamu literatury postrádám následující práce, které jsou v textu citovány: Niklfeld 1971, Skalický 1988, Skalická a kol. 1961, Víta Ondráka (1891), Prexler (1902), Chán & Štěpánek 1964, Štěpán 1961, 1967, Vaněček 1966, ForestPal.com 2008, Procházka & Štech 2000 a dokonce i citaci Klíče ke květeně ČR (Kubát et al. 2002)!

V seznamu literatury se často objevují dosti nestandardní formy citací např. „Kovanda in Slavík B. et Hejný S. eds. (2003): Soldanella ...“. Citování jednotlivé kapitoly knihy je možné standardně řešit dvěma způsoby, jako např. Kovanda (2003): Soldanella.... – In. Slavík B. et Hejný S. eds. nebo citace knihy Slavík B. et Hejný S. eds. (2003): Soldanella ... a v textu odkaz (Kovanda in Slavík et Hejný 2003).

Pokud některé starší práce studentka nesehnala (což je možné), ale v práci je zmiňuje, každopádně by měly být uvedeny v seznamu literatury s uvedením [non vidi].

Postrádám citaci Skalického kartotéky. Citace v textu formou (Skalický) nestačí.

Z území znám další literární zdroj, který se vztahuje k autorčině zájmovém území: Maloch (1938): Květena Sušického okresu. – Sborník Sušicka, Vlastivědné dílo

Odkazy na literaturu jsou v práci nesjednocené např. někde je uvedena citace se třemi autory jako 1, 2 et 3 rok a jindy 1 et al. (příp. a kol.) rok.

Zkratky jako subsp. agg. sp. by v textu neměly být psány kurzívou, ale normálním formátem.

Není sjednoceno citování ústního podání (ústní sdělení vs. ústní předání).

Termínem flus (=popílek) (str. 16) je zřejmě míněno české slovo potaš.

V Příloze na disku DVD je uvedena řada zdařilých fotografií dokumentujících některé druhy zaznamenané na studovaném území. Bohužel ve jménech rostlin v popiscích jednotlivých obrázků je velké množství chyb a popisky jsou značně (!) heterogenní: Alium1, brusinka, milovaná krajina, P1010001, salix rozmarinifolia, polom, B_rusinka apod.

Doporučuji popsat DVD lihovým fixem nějak sofistikovaněji než jen „Přílohy“ a upevnit jej do práce stabilněji než jen záhybem papíru.